

Rijksoverheid

~~Departementaal Vertrouwelijk~~

DOC201103C

Dashboard aanpak COVID-19

Week 45

Disclaimer: dit document is opgesteld door DGC-19. De indicatoren en duiding in dit document zijn indicatief, het betreft geen wetenschappelijk onderbouwing.

3-11-2020

1. Naleving en draagvlak

- Over het algemeen geven de veiligheidsregio's aan dat **de maatregelen redelijk werden nageleefd**, met uitzondering van de hieronder benoemde zaken.
- **Jeugd blijft het grootste aandachtspunt**, jongeren houden geen 1,5 m afstand.
- **Veel illegale feesten** gemeld in meerdere veiligheidsregio's.
- Blijvende zorgen om **pogingen van mensen om toch bij elkaar te komen**.
- Er wordt **veel handhavend opgetreden**, wat soms leidt tot meer weerstand.
- Het is **druk in natuurgebieden en publieke ruimtes** (markten/winkelgebieden).

Zie slides 5 voor nadere toelichting

2. Maatschappelijke gevolgen

Hoofdboodschap:

De coronacrisis en de genomen maatregelen vergroten de ongelijkheid (MEV, CPB) en maken de verschillen in leefsituatie tussen verschillende groepen groter (Sociale Staat van Nederland, SCP).

- Het CPB wijst erop dat de verschillende maatregelen die tijdens de coronacrisis zijn genomen de ongelijkheid vergroten, waaronder het sluiten van de scholen. Ook de noodmaatregelen zijn hier debet aan.
- SCP: Naar verwachting verslechtert de kwaliteit van leven en worden verschillen tussen groepen groter door de coronacrisis. Mensen met veel regie op hun leven zullen minder gevolgen ervaren en sneller terugveren. Mensen met weinig regie en weinig hulpbronnen worden juist harder getroffen (bv mensen die er financieel op achteruit zijn gegaan). Deze groep ervaart ook meer eenzaamheid.

3. Economische gevolgen

- **Hoewel de realisatiecijfers over het eerste halfjaar meevallen ten opzichte van de zeer negatieve verwachtingen, is de economische schade ongekend groot.** Het blijft de grootste jaarlijkse krimp buiten oorlogstijd ooit. Een deel van de schade is permanent.
- **De vooruitzichten zijn somber, en zijn opgeschoven naar het 2^e golf-scenario van het CPB.** Dit scenario voorspelt een krimp van -6,1% in 2020 en een verder krimp van -2,8% in 2021. De werkloosheid stijgt in 2021 tot 8,5% (hoger dan eurocrisis). Hoewel duidelijk is dat we epidemiologisch in de 2^e golf zitten, is de impact op de economie afhankelijk van de duur/reikwijdte van de nieuwe lockdown maatregelen en de reactie van consumenten/bedrijven in vergelijking met het 2^e kwartaal. *Zie slides 8, 9,12 voor nadere toelichting*

4. Gebruik noodregelingen

- **De uitstaande belastingschuld is de afgelopen twee weken enigszins toegenomen.** Dit wordt veroorzaakt door nieuwe verlengingsaanvragen.
- **Werkgevers kunnen medio november een aanvraag doen voor de NOW-3.** Voor de NOW-2 zijn inmiddels 63 duizend toekenningen. Voor de TVL 37 is dit duizend. Er zijn circa 200.000 debiteuren belastinguitstel. *Zie slides 14,15 voor nadere toelichting*

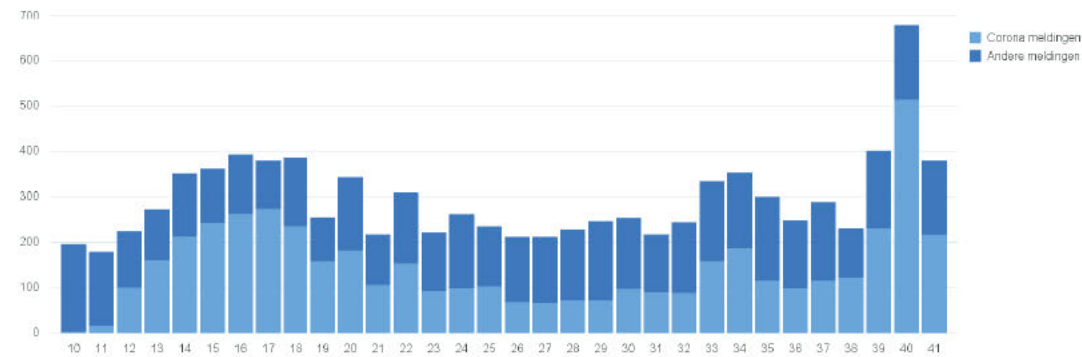
5. Ontwikkelingen buitenland/CAS/BES

- IMF, OESO en andere organisaties stelden hun prognoses in de afgelopen weken in positieve zin bij. Dat was voor de heropleving van het virus.
- Nu worden in Europa overal de teugels weer aangehaald en de PMIs wijzen niet meer op groei.
- In de VS is de economie de afgelopen maanden weer op stoom gekomen, maar met toenemend aantal besmettingen. Hoe zich dat de komende weken gaat ontwikkelen is onduidelijk.
- China heeft het virus onder controle en doet het economisch goed, maar de rest van Azië blijft in economisch opzicht achter.
- In België verslechtert de epidemiologische situatie ($R = 1,43$). Per 29/10 landelijk meer maatregelen.
- In Denemarken ook meer besmettingen na eerdere stabilisatie (van week 42 naar week 43 toename van 80%). Op 27/10 $R = 1,2$. Maatregelen zijn verlengd tot tenminste 02/01.
- In Duitsland is er een lockdown light vanaf 2/11. Horeca, theaters, musea, etc., sportaccommodaties dicht. Enkele contactberoepen verboden. R ligt bij 1,17 (27/10).
- In Frankrijk per 30/10 nieuwe maatregelen: heel Frankrijk in *confinement* tot minstens 1 december. Doel is kerst en feestdagen met familie te vieren.
- In Italië stijgt het aantal besmettingen sterk (R gaat in sommige regio's richting 2). Nieuw decreet van 24 oktober scherpt maatregelen verder aan.
- Voor Oostenrijk is het reisadvies per 29/10 op oranje gezet.
- In Spanje geldt per 25/10 de noodtoestand en een avondklok, behalve voor de Canarische eilanden.
- In het VK is een nieuwe lockdown ingesteld.

1. Naleving

- Het aantal coronameldingen t.o.v. het totale aantal meldingen tot en met 11 oktober is toegenomen tot 43%.
- De grote stijging in week 40 is toe te schrijven aan de aangescherpte maatregelen en door ontvangen meldingen van het UWV betreffende NOW-fraude.
- In week 40 en 41 betreft 22% van de meldingen een verbod op thuiswerken waar de werkzaamheden dit wel toelaten.

Nalevingsmonitor veiligheidsregio's LOT-C (1/2)

- > Over het algemeen geven de veiligheidsregio's aan dat de maatregelen redelijk werden nageleefd met uitzondering van de hieronder benoemde zaken;
- > Jeugd blijft het grootse aandachtspunt;
 - Veel corona-gerelateerde meldingen hebben betrekking op jeugd die privé en in het publieke domein niet de 1,5 meter-maatregel naleven. In meerdere regio's toename overlast vuurwerk.
- > Veel illegale feesten gemeld in meerdere veiligheidsregio's;
 - Een aantal feesten hiervan waren deels gelinkt aan Halloween
- > Blijvende zorg om alternatieven om bij elkaar te komen;
 - Mensen blijven zoeken naar manieren om bij elkaar te komen in thuissituaties, schuren, garageboxen, religieuze bijeenkomsten, parken of natuurgebieden en parkeerplaatsen. Soms binnen de regels, soms niet.
- > Veel handhavend optreden;
 - Er wordt meer en strakker gehandhaafd, hierdoor neemt in sommige gevallen de weerstand ook toe.
- > Natuurgebieden en publieke ruimtes (markten/winkelgebieden);
 - Drukte waargenomen in recreatie- en natuurgebieden maar ook op markten en in de winkelstraten en bijvoorbeeld ook bij de veerponten richting Waddeneilanden.
- > Beperkt aantal bestuurlijke maatregelen;
 - Voor zover bekend in de regio's één bestuurlijke maatregel (één mondelinge spoedeisende bestuursdwang ter beëindiging illegaal feest), drie in voorbereiding/onderzoek en één LOD wordt vandaag pas uitgereikt.

Nalevingsmonitor veiligheidsregio's LOT-C (2/2)

LOT-C Nalevingsmonitor

Legenda	
	niet geleverd
😊	goed
😐	redelijk
😞	slecht

Groningen
 Fryslân
 Drenthe
 IJsseland
 Twente
 Noord- en Oost-Gelderland
 Gelderland-Midden
 Gelderland-Zuid
 Utrecht
 Noord-Holland-Noord
 Zaanstreek-Waterland
 Kennemerland
 Amsteldam-Amstelland
 Gooi en Vechtstreek
 Haaglanden
 Hollands Midden
 Rotterdam-Rijnmond
 Zuid-Holland-Zuid
 Zeeland
 Midden- en West-Brabant
 Brabant-Noord
 Brabant-Zuidoost
 Limburg-Noord
 Zuid-Limburg
 Flevoland

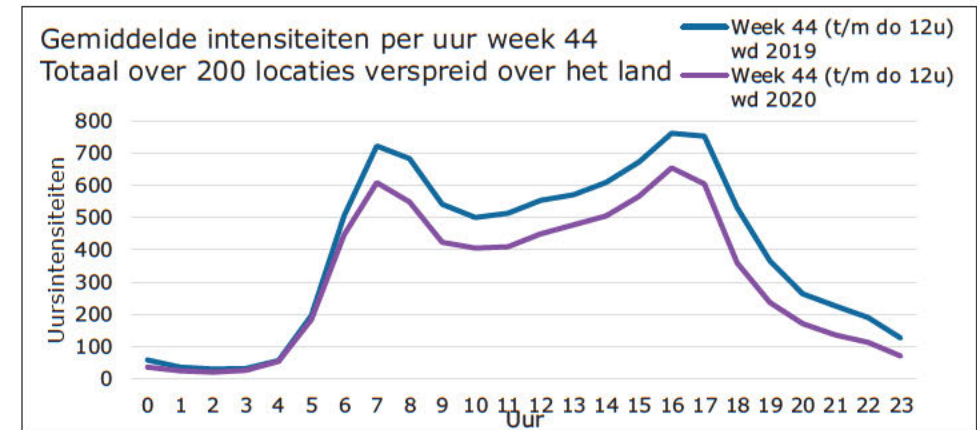
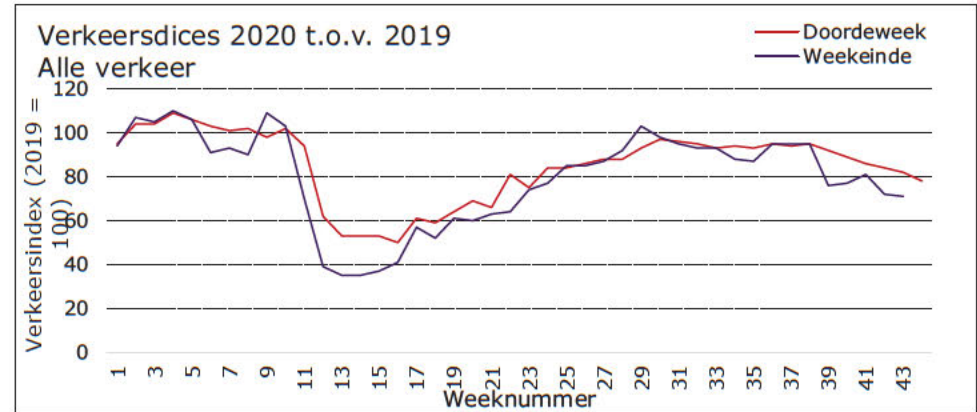
30 oktober t/m 1 november	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
In hoeverre worden de landelijke richtlijnen in de regio nageleefd?	😊	😊	😊	😐	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😞	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
In hoeverre zijn de richtlijnen binnen de regio te handhaven?	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊

Personenmobiliteit (1)

Wegverkeer

- De daling van het wegverkeer zet zich in de eerste dagen na de herfstvakantie door. De gemiddelde intensiteit is op werkdagen gedaald van 86% (t.o.v. 2019) in de week vóór de gedeeltelijke lockdown naar 78% in week 44 (t/m donderdag 12u). Dit is ongeveer gelijk aan het niveau van begin juni. Ter vergelijking: Aan het begin van de coronacrisis lag het wegverkeer op werkdagen op zo'n 50% (t.o.v. 2019).
- De afgelopen twee weekenden na de aankondiging van de gedeeltelijke lockdown was de gemiddelde intensiteit gelijk aan circa 71% van het niveau van 2019. Dit is een daling ten opzichte van het weekend vóór de gedeeltelijke lockdown (81%). Ter vergelijking: Aan het begin van de coronacrisis lag het wegverkeer in het weekend op zo'n 35% (t.o.v. 2019).
- Met name in de avonduren is sinds de introductie van de gedeeltelijke lockdown het verschil met 2019 groter geworden.
- De daling komt vooral voor rekening van het personenvervoer. Het vrachtverkeer bleef in de afgelopen periode vrij stabiel.

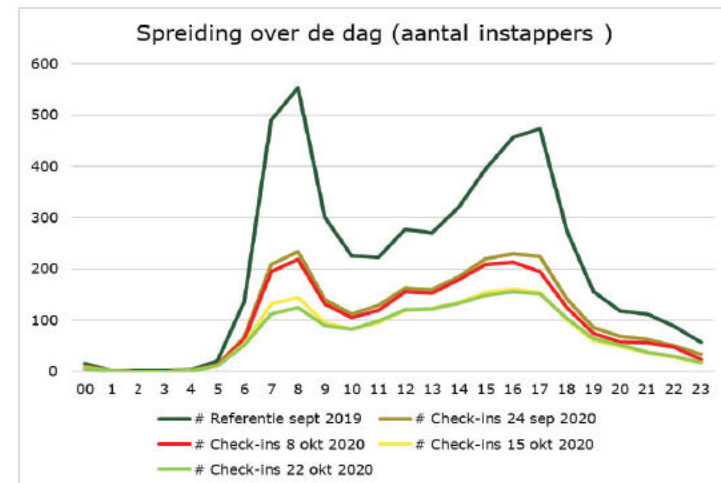
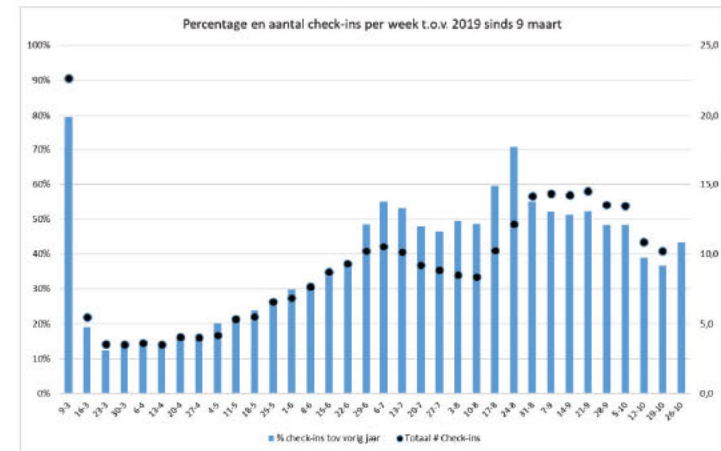

Update t/m 28 okt

Personenmobiliteit (2)

OV-gebruik

- Het OV-gebruik was in de eerste dagen na de herfstvakantie (week 44, t/m woensdag 28 oktober) gemiddeld 43% t.o.v. 2019. In week 40 en 41 (de weken vóór de aangescherpte maatregelen van 13 oktober jl) was het gebruik gelijk aan circa 48% van 2019. Sinds de gedeeltelijke lockdown is het OV-gebruik dus globaal met 10% gedaald.
- Het gebruik van de trein en de metro is het laagst. Dit komt naar verwachting door de oproep om meer thuis te werken, wat grote doelgroepen zijn in de trein en/of metro.
- Ten opzichte van de vorige weken (week 42 en 43) is het OV-gebruik in de eerste dagen van week 44 iets gestegen. Dit is waarschijnlijk het gevolg van het eindigen van de herfstvakantie¹.
- Incidenteel worden te drukke voertuigen waargenomen. Dit komt o.a. door drukke lijnen voor scholieren.

¹ Ondanks de vergelijking met dezelfde periode in 2019 corrigeert translink in de referentieperiode voor vakanties. Daarom kan een effect van de herfstvakantie niet geheel worden uitgesloten.

Data: Translink

Personenmobiliteit (3)

Fietsen en lopen

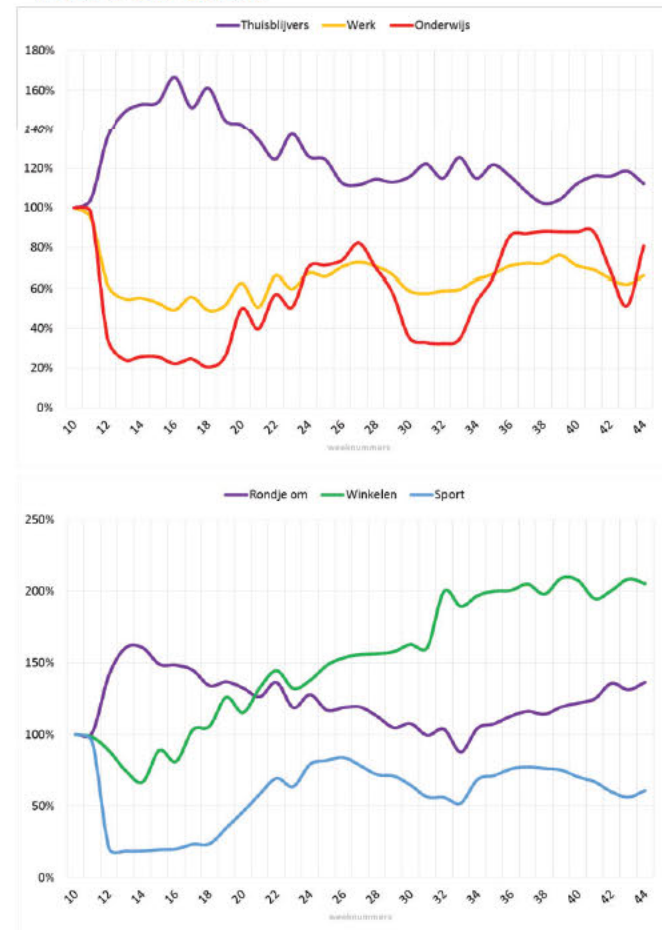
- Het aantal fiets- en loopverplaatsingen fluctueert in de afgelopen weken. Met uitzondering van lopen ligt voor alle modaliteiten het aantal verplaatsingen onder het niveau van begin maart (voor de coronacrisis). De herfstvakantie en weersomstandigheden kunnen hierin een rol spelen.

Personenmobiliteit naar motief

- Het aantal verplaatsingen voor werk is de afgelopen weken gedaald en ligt in week 44 (t/m woensdag) rond de 66% van het niveau van begin maart (vlak voor de crisis). De week vóór de aangescherpte maatregelen van 13 oktober jl (week 41) lag dit nog op circa 70%.
- Ook het aantal verplaatsingen voor sport is de afgelopen weken sterk gedaald. Het aantal verplaatsingen voor sport ligt op werkdagen in de eerste dagen van week 44 iets lager dan in de week vóór de gedeeltelijke lockdown (week 41, -8%). In de weekenden is sinds de gedeeltelijke lockdown een duidelijke daling zichtbaar (-40%).
- Het aantal mensen wat op een dag niet de deur uit gaat ('thuisblijvers') is niet echt veranderd sinds 13 oktober jl.

Update t/m 28 okt

WERKDAGEN

Data: Nederlands Verplaatsingspanel

2. Maatschappelijke gevolgen

Hoofdboodschap:

De coronacrisis en de genomen maatregelen vergroten de ongelijkheid (MEV, CPB) en maken de verschillen in leefsituatie tussen verschillende groepen groter (Sociale Staat van Nederland, SCP).

Onderwerp	Toelichting
Bijstand	Divosa Benchmark Werk & Inkomen: Na een aantal maanden van stijging, is het aantal aanvragen voor bijstand in augustus gedaald . Dit zorgt zelfs voor een hogere uitstroom dan instroom in augustus. Dit is een seizoens-effect dat elkaar jaar terugkeert, omdat mensen uitstromen naar het onderwijs . De uitstroom naar werk en de uitstroom vanwege handhaving is na de eerste coronaklappen weer aangetrokken sinds juni, maar ligt nog onder het niveau van vorig jaar. Naar verwachting zal het aantal jongeren in de bijstand komende maanden (opnieuw) stijgen, aangezien de jongeren die in het begin van de crisis de WW instroomden de maximale WW-duur van de WW het snelst zullen bereiken.
Ongelijkheid	Het CPB wijst er via de MEV op dat verschillende maatregelen die tijdens de coronacrisis zijn genomen de ongelijkheid vergroten. Te denken valt aan het sluiten van de scholen: "thuisonderwijs is een stuk lastiger voor wie klein behuist is, minder (digitale) leermiddelen en lager opgeleide ouders heeft". Ook de noodmaatregelen zijn debet aan het vergroten van de ongelijkheid op de arbeidsmarkt, aangezien ze zijn geënt op de huidige scheve situatie op de arbeidsmarkt: de ruimhartige NOW beschermt vaste contracten, terwijl zelfstandigen terugvallen op minimumniveau en flexwerkers kortstondig de TOFA hebben kunnen gebruiken.
Kwaliteit van leven	Uit de Sociale Staat van Nederland (SCP) blijkt dat de verschillen in leefsituatie en levenstevredenheid tussen groepen stabiel zijn. Wel is de leefsituatie van mensen met een laag inkomen en lage opleiding al jaren slechter. Verschillen zijn te verklaren door hulpbronnen (met name opleiding en inkomen) en basale digitale vaardigheden. Een groot, divers en actief sociaal netwerk kan bescherming bieden. Naar verwachting verslechtert de kwaliteit van leven en worden verschillen tussen groepen groter door de coronacrisis. Mensen met veel regie op hun leven zullen minder gevolgen ervaren en sneller terugveren. Mensen met weinig regie en weinig hulpbronnen worden juist harder getroffen (bv mensen die er financieel op achteruit zijn gegaan). Deze groep ervaart ook meer eenzaamheid.

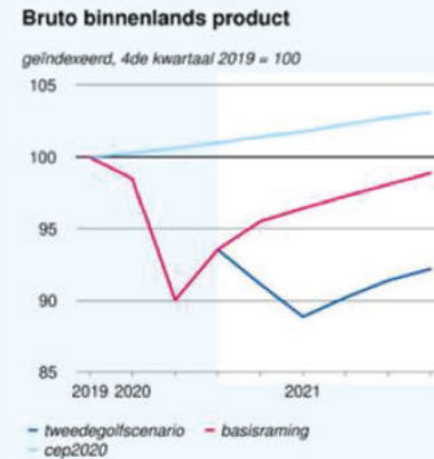
3. Economische gevolgen NL

3.1 Ramingen: 2^e-golfscenario waarschijnlijker

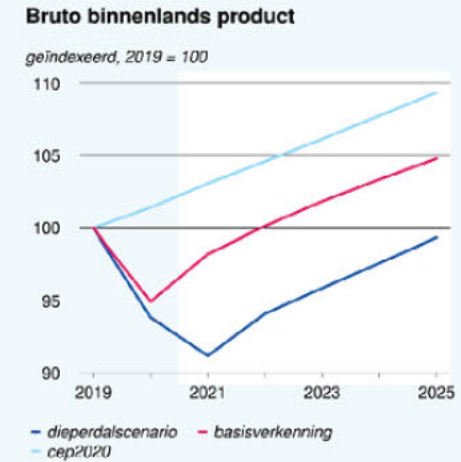
- Hoewel duidelijk is dat we **epidemiologisch in de 2e golf zitten**, zitten we **economisch nog niet per se in het tweedegolfscenario** van het CPB. Dit scenario gaat uit van dezelfde impact en duur van maatregelen als dit voorjaar (ook internationaal). Daarvan is vooralsnog geen sprake.
- **CPB basisraming:** een krimp van -5,0% in 2020, en een gedeeltelijk herstel in 2021 met 3,5% groei. De werkloosheid loopt op tot 5,9% in 2021.
- **CPB 2^e golf:** een krimp van 6,1% in 2020, en een verdere krimp van 2,8% in 2021. De werkloosheid loopt op tot 8,5 procent in 2021.
- **De schade is deels permanent.** De corona-uitbraak leidt in de basisraming tot een 4% lager bbp-niveau in 2025. In het 2^e-golfscenario 9% lager.

3-11-2020

MEV 2020-2021

MLT 2021-2025

Werkloosheid

3. Economische gevolgen NL

3.2 Realisaties: Vertrouwensindicatoren en arbeidsmarkt in het rood, herstel fin. markten, vervoer en pintransacties

Indicator	2-mrt	9-mrt	16-mrt	23-mrt	30-mrt	6-apr	13-apr	20-apr	27-apr	4-mei	11-mei	18-mei	25-mei	1-jun	8-jun	15-jun	22-jun	29-jun	6-jul	13-jul	20-jul	27-jul	3-aug	10-aug	17-aug	24-aug	31-aug	7-sep	14-sep	21-sep	28-sep	5-okt	12-okt	19-okt		
Lockdown index (Oxford)	1	32	67	74	79	80	80	80	80	80	69	69	69	63	63	59	59	45	40	40	40	40	40	40	46	47	47	47	47	44	56	61	64			
Mutatie belastingschuld, € mln					177	300	300	500	500	500	150	1050	600	2300	2120	587	1375	7	731	-355	1969	598	-583	-1077	666	976	-243	-1371	-1013	44	531	40	-375	578		
Mutatie lening en kredietruimte							3		0.8	4	1		2.2		1.8			1.8			2.8		1.7													
Consumentenvertrouwen		-2				-22		-27		-31		-29		-27		-26		-26						-29												-30
Producentenvertrouwen		0					-29					-25			-15.1				-8.7						-5.4											-4.8
Electriciteitsverbruik (j-o-j%)	-3%	-8%	-8%	-11%	-11%	-13%	-11%	-11%	-11%	-14%	-5%	-7%	-3%	-7%	2%	0%	-4%	-4%	-6%	-2%	-6%	-1%	2%	14%	6%	-7%	-4%	-3%	-1%	-2%	4%	-1%				
Aantal pintransacties, miljoen	104	105	92	81	81	88	79	95	89	91	88	94	101	98	101	104	110	105			451				440											426
Advertentieuitgaven (j-o-j%)	3%	1%	-15%	-36%	-39%	-39%	-35%	-29%	-27%	-38%	-27%	-28%	-20%	-24%	-24%	-13%	-12%	-1%	-11%	1%	6%	-1%	-5%	0	5%	-8%	-7%	-1%	-4%	-2%	1%	8%	2%			
Nieuwe inschrijvingen KvK		6,175	4,028	4,805	4,481	4,363	3,389	4,322	4,085	4,905	5,743	4,211	5,273	5,394	6,039	5,323	7,332	7,705	6,012	5,735	5,149	5,550	5,162	4,788	5,291	6,086	6,029	5,697	5,367	6,815	6,201	6,284	6,790	6,287		
Wereldhandel, volume (m-o-m%)			-3%																																	
Failisementen (gem. 3 weken)	74	75	75	64	63	73	79	91	86	83	76	78	85	78	70	72	59	61	53	62	53	48	45	53	47	48	40	44	47	56	56	54	48			
Aantal werkenden			9,040					8,880			8,856					8,901					8,905				8,909											
Aantal werklozen			273					314			330					404					419				426											
AEX (weekgemiddelde)	557	484	404	475	471	500	491	509	527	505	512	531	528	561	565	565	564	564	565	575	565	564	560	562	564	566	553	543	551	554	550	559	569	559		
Internationale volatiliteitsindex	37	58	75	63	53	45	40	42	34	33	32	29	28	26	32	34	33	31	28	29	25	25	24	23	23	23	28	30	26	28	27	27	26	29		

3. Economische gevolgen

Toelichting kleurentabel

- Deze specifieke crisis brengt verschillende schokken teweeg met elk een verschillend effect en dynamiek:
 - **Vertrouwen:** is na corona snel fors gedaald en blijft **laag en negatief**. De stemming onder consumenten is in oktober opnieuw licht verslechterd . In september waren industriële ondernemers voor de vijfde maand op rij minder negatief.
 - **Faillissementen:** deze zijn de laatste weken **opvallend laag**. In de eerste 38 weken van 2020 zijn 2.511 bedrijven en instellingen failliet verklaard. Dat zijn er 241 minder dan in dezelfde periode van 2019.
 - **Liquiditeit:** Het niveau van de uitgestelde belastingen daalt de laatste 2 weken licht, doordat bedrijven weer aflossen. De gebruikte leen- en kredietruimte bij banken neemt nog steeds toe.
 - **Arbeidsmarkt:** de arbeidsmarkt blijft de laatste maanden relatief stabiel. De werkloosheid loopt achter op de ramingen (zie slide 11).
 - **Financiële markten:** hebben waarschijnlijk deels al een crisis **ingeprijsd** en profiteren daarnaast van de forse monetaire verruiming van centrale banken. Indien de beurzen wereldwijd instorten, kan de recessie worden verzwaard. Tot nu toe is daarvoor nog geen aanwijzing.

3. Uitgelicht: pinbetalingen

ING heeft recent gepubliceerd over de pinbetalingen (landelijke info niet beschikbaar):

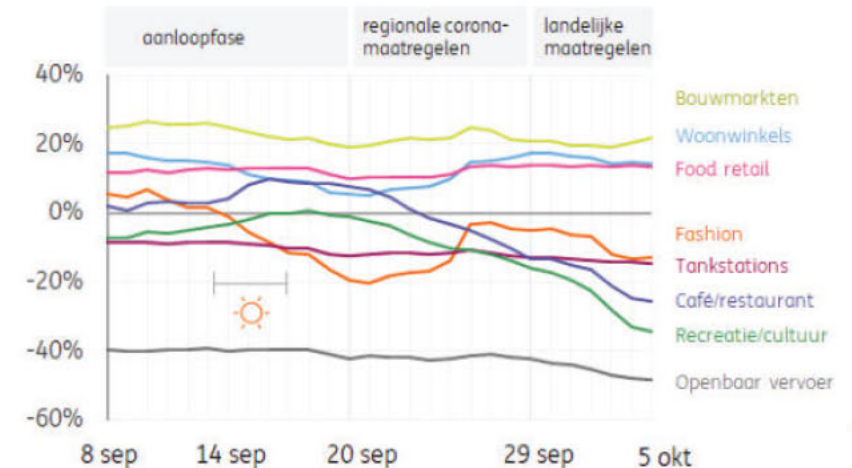
- > De totale waarde van pinbetalingen en geldopnames lag maandag 19 oktober 10% lager dan normaal voor de tijd van het jaar. Dit is een verslechtering van 5%-punt ten opzichte van een week eerder.
- > Dit heeft te maken met de recente coronamaatregelen: de afname zit vooral bij de horeca, recreatie en cultuur en bij het OV.
- > Voor de detailhandel is het beeld vrij steady, een negatieve uitzondering zijn kledingzaken.

Pintransacties en geldopnames in NL in NL 10% onder normaal
Waarde van transacties, 7-daags gemid, afwijking van gem. 2016-2019*

Laatste datapunt: maandag 19 oktober * gecorrigeerd voor trend
Bron: ING

Effect van recente coronamaatregelen op pin-omzet varieert
Waarde pintransacties, 7d gem., index (jan = 100), afwijking van normaal

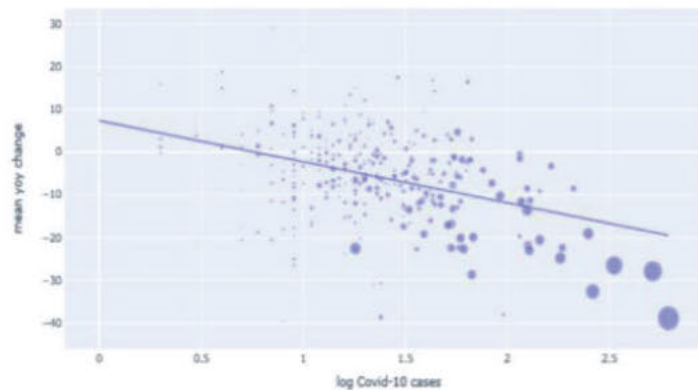
3. Uitgelicht: pinbetalingen

Uit onderzoek van ABN Amro blijkt dat niet alleen de lock-down maatregelen effect hebben, maar ook de angst van consumenten om besmet te raken:

- > Gemeentes in Nederland waar covid-19 hard toesloeg, kenden een grotere terugval in bestedingen.
- > Dit effect lijkt recent sterker in kleine gemeenten.
- > De toename in online uitgaven in deze gemeenten weegt niet op tegen de daling van de uitgaven in fysieke winkels.

Uitbraak correleert met daling van transacties

Verticale as: gemiddelde daling j-o-j van totale transacties tussen 14 maart en 16 april
Horizontale as: logaritme van cumulatieve covid-19-gerelateerde ziekenhuisopnames tot 16 april

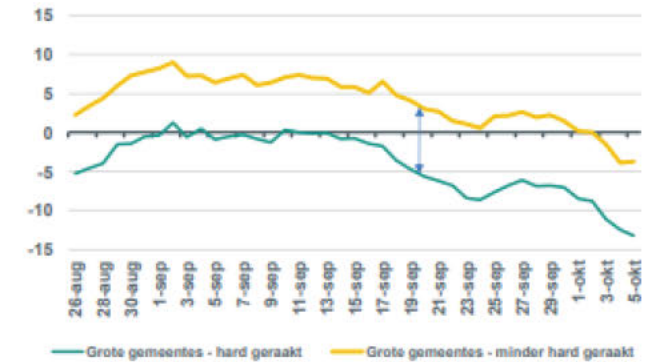

Bron: ABN AMRO – omvang van de cirkel correspondeert met aantal inwoners van gemeente

3-11-2020

Divergentie wordt zichtbaar...

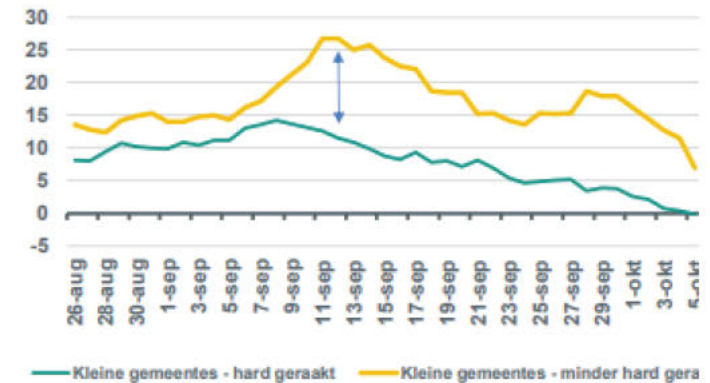
ABN AMRO fysieke pintransacties, verandering in % j-o-j, niet gecorrigeerd

Bron: ABN AMRO

...vooral in kleinere gemeentes

ABN AMRO fysieke pintransacties, verandering in % j-o-j, niet gecorrigeerd

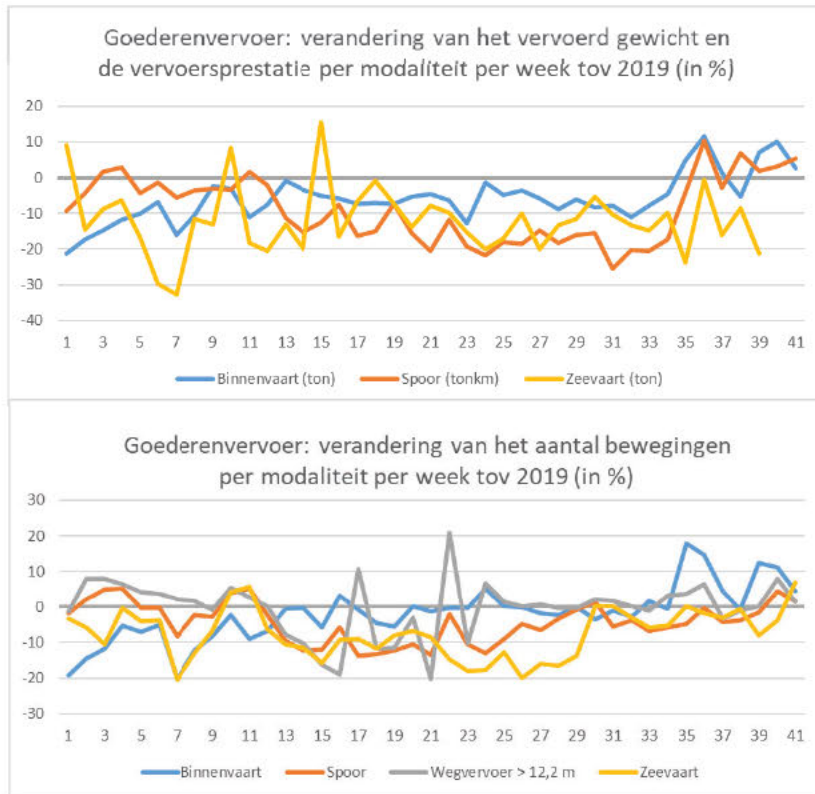

Bron: ABN AMRO

3. Economische gevolgen

Goederenvervoer: vervoerd gewicht/vervoersprestatie en bewegingen

Data: CBS (de data zijn gecorrigeerd voor feestdagen)

Binnenvaart (week 41)

- Het vervoerd gewicht over 2020 (tot week 41) ligt 7% onder het niveau van 2019
- In week 41 lag het vervoerd gewicht 2,6% boven het niveau van 2019

Spoor (week 41)

- Het vervoerd gewicht over 2020 (tot week 40) ligt 10% onder het niveau van 2019
- In week 41 lag het vervoerd gewicht 5,4% boven het niveau van 2019

Zeevaart (week 39)

- Het vervoerd gewicht over 2020 (tot week 39) ligt 11 % onder het niveau van 2019
- In week 39 lag het vervoerd gewicht 21,2% onder het niveau van 2019

Wegvervoer (week 41)

- Het aantal bewegingen in week 40 ligt 1,2 % boven het niveau van 2019

3. Economische gevolgen

3.5 Arbeidsmarkt

Het aantal **werkenden daalt in september beperkt (3 duizend)** tot 8.906 duizend personen.

Tegelijkertijd neemt het aantal werklozen af (rechts). Er **bieden minder mensen zich aan op de arbeidsmarkt** (de niet-beroepsbevolking neemt toe).

De **werkloosheid daalt met 13 duizend** en bedraagt nu 413 duizend mensen. De daling komt omdat meer werklozen een baan vonden, maar ook omdat het aantal mensen dat weer aangemoedigd is om een baan te zoeken is gedaald.

De werkloosheid moet stijgen tot ongeveer 550 duizend personen aan het einde van het jaar om op het geraamde jaargemiddelde van het CPB (395 duizend personen) uit te komen.

Het aantal **WW-uitkeringen daalt met ongeveer 4,6%** tot 278 duizend.

De **instroom** in de WW is gedaald en ligt **weer op het niveau van vorig jaar**.

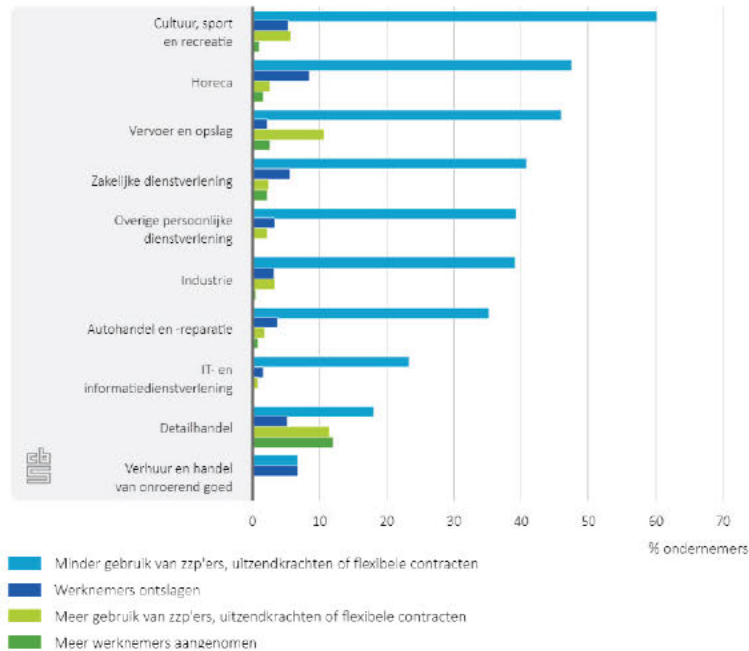

3. Economische gevolgen

Arbeidsmarkt – Sommige sectoren / groepen hard geraakt

Aanpassing personeelsbestand vooral via flexibele schil:

- De meeste ondernemers gaven in september aan dat hun vraag naar flexibele krachten is afgenomen (lichtblauwe balk).
- Ontslag vanwege de coronacrisis kwam tot september in de meeste sectoren relatief beperkt voor. Bron: [CBS](#)

Tot nu toe vooral flexwerkers en jongeren hard geraakt:

- Vooral personen met een tijdelijk, uitzend- en oproepcontract stromen sinds maart in de WW. De instroom piekte in april en nam in mei weer af. Zie figuur hieronder. Bron: [UWV](#)
- Jongeren hebben vaker een flexcontract en werken vaak in de hard geraakte sectoren. Bron: [UWV](#)
- De afname van het aantal jongere werkenden in het tweede kwartaal (87 duizend) komt vooral toe aan onderwijsvolgende jongeren (52%), jongeren met een flexcontract (77%) en thuiswonende jongeren (61%).
- In juni, juli en augustus kreeg UWV ruim 9.200 ontslagaanvragen om bedrijfseconomische redenen binnen (2,7 keer zo veel als vorig jaar). Bron: [UWV cijfers via NRC](#).
- Het is nog niet duidelijk tot in hoeverre en wanneer vaste contracten worden geraakt.

De crisis raakt sommige sectoren harder dan andere:

- Het aantal banen nam in het tweede kwartaal af met 322 duizend (-3%). De sterkst getroffen sectoren zijn:
 - Uitzendbureaus (-130 dzd)
 - Handel, vervoer en horeca (-123 dzd)
 - Zakelijke dienstverlening (-28 dzd)

Bron: [CBS](#)

4. Gebruik noodmaatregelen

Maatregelen	Totaal Aantal	Toelichting
NOW (Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid)		<u>Vanaf 16 november kunnen werkgevers een aanvraag doen voor de NOW3.</u> De NOW1 telde 139.000 toekenningen (148.000 aanvragen). Bij de NOW2 was dit 63.000 (65.200).
Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers)	<u>T/m 3 september:</u> <u>103.000 aanvragen Tozo 2</u>	SZW schat het gebruik van de Tozo aan de hand van een steekproef onder 150 gemeenten. De Tozo1 komt naar schatting uit op 374.000 aanvragen. Zie de aantallen voor de Tozo2 links.
TVL (Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB)	<u>T/m 12 oktober:</u> <u>37.311 aanvragen</u>	Er zijn 33.038 aanvragen toegekend, 345 miljoen euro is uitbetaald. Totaalbedrag toegekend 443 miljoen euro. Bij de TOGS waren er ongeveer 222.000 aanvragen, waarvan er 216.000 zijn toegekend en 6.000 zijn afgewezen.
Belastinguitstel	<u>T/m 23 oktober:</u> <u>208.403 debiteuren</u>	De omvang van de uitgestelde belastingen is <u>11,7 miljard euro</u> . Tot 1 oktober kon uitstel van betaling worden aangevraagd, verlenging van een eerdere aanvraag is mogelijk t/m 31 december.
BMKB-C BMKBL-C GO-C KKC (Kleine Kredieten Corona GarantieRegeling)	<u>T/m 1 sept:</u> Het totaal aantal bedrijven dat gebruik maakt van de regelingen is ruim <u>6000</u>	BMKB-C: <u>858 miljoen</u> BKMBL-C: <u>144 miljoen</u> GO-C: <u>659 miljoen</u> KKC: <u>42 miljoen</u>

4. Vergelijking NOW1 en NOW2

- De **NOW1 had een groter bereik dan de NOW2**, zowel in aantal toekenningen als in het aantal bereikte werknemers en in (voorgeschoten) subsidie.
- De **sectoren** met het grootste aantal toekenningen zijn tussen de NOW1 en NOW2 voor alle sectoren **vergelijkbaar**. Dit aantal is alleen in de sector detailhandel ver teruggelopen (250 duizend in NOW1, 70 duizend in NOW2). Rechts zijn de sectoren te zien met het hoogste aantal bereikte werknemers.
- Ook de verdeling van de subsidie over **verschillende groottes van bedrijven is vergelijkbaar**.

	NOW1	NOW2
Aanvragen	148.335	65.203
Toekenningen	139.399	63.088
Afwijzingen	8.963	2.041
Werknemers	2.650.000	1.330.000
Totaal voorschotten	€7.900.000.000	€2.140.000.000
Subsidiebedrag*	€9.880.000.000	€5.340.000.000

Aantal werknemers	NOW1	NOW2
Overige commerciële dienstverlening	410.000	220.000
Horeca en catering	390.000	230.000
Uitzendbedrijven	400.000	195.000

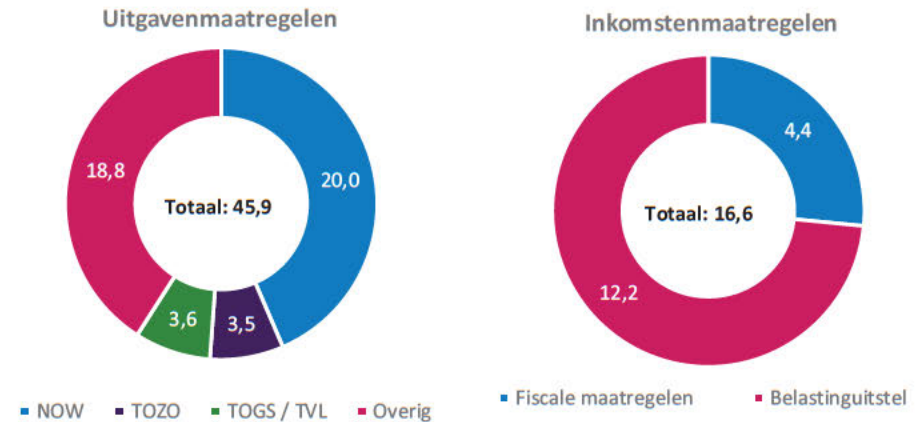
% toekenningen	NOW1	NOW2
Tot en met 50 werknemers	45%	45%
51 tot 250 werknemers	25%	25,3%
Meer dan 250 werknemers	30%	29,7%

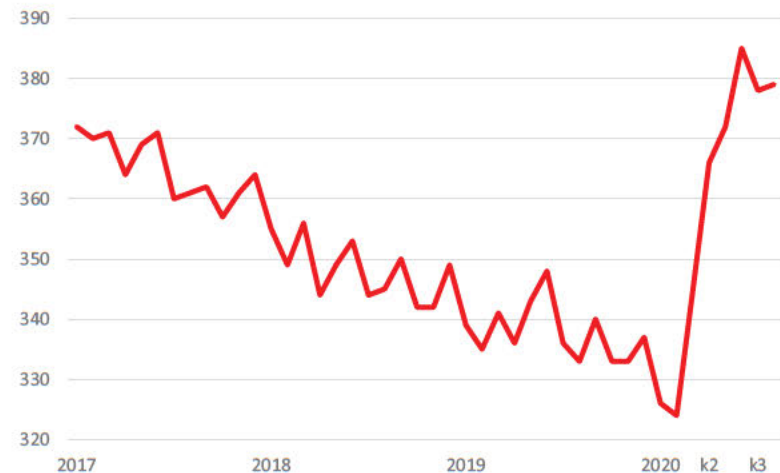
5. Stand overheidsfinanciën historisch tekort, oplopende schuld

- Deze cijfers zijn nog gebaseerd op de basisraming van het CPB. De **recente ontwikkelingen wijzen op een verdere verslechtering van de overheidsfinanciën dan hier weergegeven.**
- We stevenen dit jaar af op een **historisch begrotingstekort van €56,3 miljard in 2020**, oftewel 7,2% bbp. De overheidsschuld loopt daardoor op van 48,8% tot 59,1%. Tussen februari en juli is de schuld al met €54 miljard opgelopen (bron: CBS).
- Deze verslechtering is het gevolg van de sterke economische neergang die doorwerkt in lagere belastinginkomsten (-23 miljard euro) en hogere uitgaven aan WW en Bijstand (1 miljard euro). Daarnaast zorgen de noodmaatregelen corona voor een verslechtering van 33 miljard in 2020.
- In het **tweedegolfscenario van het CPB** loop het **begrotingstekort in 2021** verder op, tot **boven de 9% bbp**. De **schuld** ligt **in 2021 op 72%**, en blijft doorstijgen tot bijna 84% in 2025.

Omvang noodmaatregelen in miljard

Ontwikkeling overheidsschuld in miljard

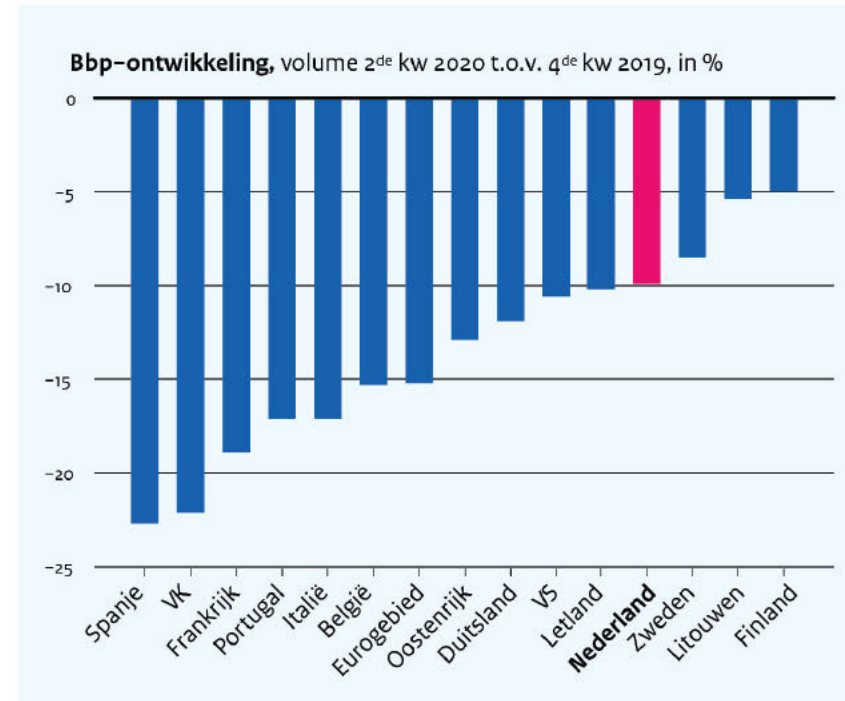

6. Internationaal – economische ontwikkelingen

- **Bbp-realisaties 2de kwartaal:** Spanje (-22,1%), Frankrijk (-19,0%), Italië (-17,3%), Portugal (-16,5%), België (-14,5%), Oostenrijk (-13,3%), Duitsland (-11,7%). Bron: [Eurostat](#).
- Het **IMF** publiceerde op 13 oktober in zijn halfjaarlijkse WEO nieuwe, iets optimistischer prognoses. De wereldeconomie krimpt dit jaar slechts met 4,4% en zal volgend jaar terugveren met een groei van 5,2%. Voor de Eurozone zijn de prognoses respectievelijk -8,3% en 5,2% en voor NL -5,4% en 4%.
- De **Chinese** economie lijkt een duidelijk [V-vormig](#) herstel te vertonen. Kwartaal op kwartaal groeide de Chinese economie in het derde kwartaal met 2,7%. Alles bij elkaar zal de groei dit jaar wel op ergens tussen de 1,5 en 1,75 uitkomen: voor Chinese begrippen slecht maar gegeven de dramatische start van dit jaar alleszins redelijk. Caveat: het zijn Chinese cijfers.
- In de **VS** hebben [787.000](#) Amerikanen een uitkering aangevraagd in de week eindigende op 17 oktober. Het werkloosheidspercentage staat op 10 oktober op 5,7%. Dat laatste cijfer is ongetwijfeld veel te optimistisch. Maar hoe dan ook, dat de VS redelijk snel hersteld is in de maanden juli-september is duidelijk.

3-11-2020

6. Internationaal – economische ontwikkelingen

- **In Europa worden de teugels momenteel sterk aangetrokken.** Het tegengaan van sociale contacten is daarbij leidend. De openingstijden van de horeca worden sterk beperkt, grote bijeenkomsten zijn niet meer mogelijk en de bewegingsvrijheid van personen wordt sterk ingeperkt. In een aantal landen wordt of is een avondklok ingesteld. De gevolgen zullen naast de horeca en culturele sectoren vooral ook de toeristische sectoren raken, maar in hoeverre dit de economische dynamiek in zijn algemeenheid zal raken is voorsnog onduidelijk.
- **De PMIs voor oktober zijn uit** (zie tabel). Het beeld is niet echt verbeterd ten opzichte van september. Alleen de VS laat een over alle fronten heen redelijk beeld zien. De cijfers voor Japan verbeteren wel, maar blijven voorsnog beneden de 50, wat wijst op krimp. In de Eurozone is sprake van een goed herstel in de industrie, vooral getrokken door een stevige groei in DU. Maar de diensten laten het afweten met cijfers duidelijk beneden de 50. Mede daarom wijst de PMI voor oktober voor het eerste sinds langere tijd weer op krimp van de gehele economie in de Eurozone.
- **In de Eurozone is meer en meer sprake van duale ontwikkelingen.** De diensten doen het slecht, niet in de laatste plaats vanwege allerlei maatregelen om het coronavirus te beteugelen. Daar staat een industriële sector tegenover die het gewoon goed doet. Een tweede dualiteit is dat DU groeit, maar de rest van de Eurozone als geheel niet of nauwelijks. Ook dat is vooral te wijten aan de ontwikkelingen in de dienstensectoren in vooral de Zuid-Europese landen.

Tabel: PMI, Flash Output indices oktober 2020

	Diensten			Industrie			totaal		
	aug	sept	okt	aug	sept	okt	aug	sept	okt
vs	55,0	54,6	56,0	52,7	53,2	53,3	54,6	54,3	55,5
Japan	45,0	46,9	46,6	45,8	46,0	47,0	45,2	46,6	46,7
Eurozone, vv	50,5	48,0	46,2	55,6	57,1	57,3	51,9	50,4	49,4
- Duitsland	52,5	50,6	48,9	57,7	62,4	64,9	54,4	54,7	54,5
- Frankrijk	51,5	47,5	46,5	52,3	51,2	51,0	51,6	48,5	47,3

Bron: IHS Markit